

ATATÜRK'TE “GENÇLİK” KAVRAMI VE ATATÜRKÇÜ GENÇLİĞİN NİTELİKLERİ

Prof. Dr. UTKAN KOCATÜRK

Atatürk'ü yücelten önemli bir yönü de toplumumuzda gençliğe verdiği değerdir. Memleketin geleceğini oluşturan “gençlik” kavramı, Atatürk'te en güzel anlamını bulmuş, en yüce değer yargısına erişmiştir. Büyük Adam, daha Millî Mücadele'nin başından itibaren köhnemiş fikirlere, milleti geriye götürmek isteyenlere karşı, yegâne çarenin gençlikte ve genç fikirlerde olduğunu görmüş, çağdaş zihniyetle yetişecek kuşakların, gelecekte eserini daha da geliştireceğini, onu her türlü tehlikeden koruyarak ebediyen yaşatacağını hissetmişti. Onun içindir ki Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduktan ve büyük inkılâplarını başardıktan sonra, Millî Mücadele'yi başlatmak üzere Samsun'da Anadolu topraklarına ayak bastığı 19 Mayıs tarihini “Gençlik ve Spor Bayramı” olarak Türk gençliğine mal etmiştir.

Gençlik kavramı, biyolojik anlamda kullanıldığı zaman şüphesiz ki belli bir yaş dönemini ifade eder. Bu dönem genellikle gençlikle, gençliğin yetişme devresinin iç içe olduğu çok kıymetli bir safhadır. Atatürk de gençliğin yetişmekte olduğu bu devreye çok önem vermiş, Türk gençliğinin bu devrede Cumhuriyet'i yaşatacak bir ruhla beraber, mesleklerinde de iyi yetişmelerini ısrarla istemiştir. Ancak şunu da ifade etmeliyiz ki Atatürk'te gençlik kavramı, genel anlamda, bu biyolojik dönemi kapsamakla beraber zaman zaman yaş sınırlarını aşarak, fikrî bir anlam kazanmakta, bir diğer ifade ile fikrin yeniliği ile el ele gitmektedir. Atatürk'ün “Genç fikirli demek, doğruyu gören ve anlayan gerçek fikirli demektir”¹ sözü bu anlamda kullanılmıştır.

42 yaşında Cumhuriyet'i ilân eden, 44 yaşında şapka ve kıyafet inkılâplarını gerçekleştiren, 48 yaşında Arap harfleri yerine yeni Türk harflerini koyan Büyük Atatürk, taşıdığı düşünce yeniliği, ruhundaki enerji tazeliği sebebiyle yaşamının her çağında genç idi. O'na göre genç olmanın ölçüsü sadece yaş değil, yaşın yanında koyduğu ilkelere, başardığı inkılâplara inanç ve bağlılık idi. Onun içindir ki kendisi: “Benim anladığım

¹ Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, Hazırlayan: Utkan Kocatürk, 3. Basım 1984, s. 76.

gençlik, bu inkılâbın fikirlerini ve ideolojisini benimseyip gelecek kuşaklara götürecek kimselerdir. Benim nazarımda yirmi yaşında bir yobaz ihtiyar, yetmiş yaşında bir idealist ise zinde bir gençtir"² diyordu. Bu bakımdan Atatürk'ün "Ey Türk gençliği" hitabında bir anlamda yaş sınırlarını aşarak bir fikir gençliği, bir ideal gençliği aramak, bu gençliği görmek, bu gençliği düşünmek lâzımdır. Çünkü Atatürk'e göre, ancak ilke ve inkılâplarına bağlı bir gençlik, kurduğu rejimin teminatı olabilir.

İlkelerine bağlı, çalışkan ve vatansever bir gençlik, Atatürk'ün ideali idi. "Gençler! Benim gelecekteki emellerimi gerçekleştirmeyi üstlenen gençler! Bir gün bu memleketi sizin gibi beni anlamış bir gençliğe bırakacağımdan dolayı çok memnun ve mesudum"³ derken Türk gençliğine olan sarsılmaz güvenini dile getiriyordu. Bu bakımdan gençlerimiz Atatürk'ü gerçek anlamıyla kavramalı, onun istediği, ona layık evlâtlar olmaya çalışmalıdır. Esasen kendisi: "Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız, bu kâfidir"⁴ demişti. Bu sebeple gençler için Atatürk'ü tanımak; ancak onun fikirlerini, düşüncelerini ve duygularını gerçekten iyi bilmek ve bunları benimsemekle mümkündür.

Atatürk bize, memleket gerçeklerinden kaynaklanan, problemler karşısında dogmalara kapılmaksızın, aklın ve ilmin rehberliğini kabul eden gerçekçi bir ideoloji bıraktı. Atatürkçülük adını verdiğimiz bu ideolojiye sarılmalı, Türk gençliği olarak onu söz halinden eser haline getirmeliyiz. Çünkü, O'nun gençlere bıraktığı Atatürkçülük, her türlü dogmatik unsurdan sıyrılmış, akılcı bir dünya görüşüdür. Genç kuşaklara aklın ve mantığın yollarını açan bu gerçekçi görüş, bugünün olduğu kadar yarının da gereklerine cevap veren, kendisini daima yenileyen çağdaş bir görüşü simgeler.

Atatürkçü görüşte Atatürk ilke ve inkılâpları Türkiye'yi çağdaş uygarlık seviyesine en kısa zamanda ulaştırabilmek için aklın ve mantığın çizdiği yollardır. Bu bakımdan Türk gençliğine hedef olarak gösterilen Atatürkçülük, daima ileriye, daima doğruya, daima faydalıya yönelmek, çağdaş uygarlık düzeyine erişme yarışında daimî bir atılımın, daimî bir gelişmenin içinde olmaktadır. Ama, bu atılım, bu gelişme kaynağından

² a.g.e., s. 165.

³ a.g.e., s. 164-165.

⁴ a.g.e., s. 342.

uzaklaşmayacak, bu gelişmeye yön veren Atatürkçü fikir kaybolmayacak, Atatürkçü görüş saptırılmayacaktır.

Gençler unutmamalıdır ki Cumhuriyet Türkiye'si Atatürk'ün görüşleri üzerine kurulmuştur. Mesut ve kuvvetli bir Türkiye ideali, Türk gençliğinin Atatürkçü düşünce ile yoğrulmasına ve bu düşüncenin kuşaktan kuşağa inançla devredilmesine bağlı bulunmaktadır. Esasen kendisi: "İki Mustafa Kemal vardır. Biri ben fanî Mustafa Kemal, diğeri milletin içinde yaşattığı Mustafa Kemal'ler idealidir"⁵ demişti. Bu idealin gerçekleşmesinde bugün gençlere düşen görev ve sorumluluk, Atatürkçü düşünceye sarsılmaz bir inançla bağlanmak, Atatürk'ün ilke ve inkılâplarına bütünüyle sahip çıkmak ve onları ebediyen yaşatmaktır. Türk gençliği için Atatürkçülük, gerçek Atatürk sevgisi, bu olmalıdır.

Atatürk'e göre gençlik, millî şuura sahip ve modern kültürlü olarak yetişmelidir. Gençlerin sağlam ve olumlu bir karakter taşımaları bilhassa önemlidir. Atatürk'e göre gençler, almakta oldukları eğitim ve kültür ile insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli sembolü olacaklardır. Gençler çağdaş eğitim ve öğretim içinde yetişecekler, müspet ilmin ışıklarıyla donanacaklardır.

Atatürkçülükte vatanın bütün ümit ve istikbali genç kuşakların anlayış ve enerjisine bağlanmıştır. Zira Cumhuriyeti yükseltecek ve devam ettirecek olan, gençlerdir. Bu sebeptendir ki Türk istiklâlini ve Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza dek koruma görevi onlara emanet edilmiştir.

Atatürk'ün kastettiği ve özlediği gençlik, ayrı ayrı idealler peşinde koşan, bölünmüş ve parçalanmış bir gençlik değildir. Aksine, bütünüyle Türk milletinin müşterek eğilimlerini temsil eden, Atatürkçülük dışında hiçbir yabancı akımın, hiçbir yabancı ideolojinin esiri olmayan bir gençliktir. O gençlik ki memleketin geleceğini çizecek, yarınki Türk toplumunun temellerini daha da sağlamlaştıracaktır. Bunun içindir ki Türk gençliği bir fikir gençliği, bir inanç gençliği, bir ideal gençliği oluşturmalıdır.

Atatürk, gençliğin bu niteliklerle, bu duygularla yetişmesinde, bu kutsal ödevi yerine getirme şerefini özellikle Cumhuriyet öğretmenlerine bırakmıştı. Şu sözleri bu bakımdan büyük değer taşımaktadır: "Memleketi ilim, kültür, iktisat ve bayındırlık sahasında da yükseltmek, milletimizin her hususta pek verimli olan kabiliyetlerini geliştirmek, gelecek nesillere sağlam,

⁵ a.g.e., s. 342.

değişmez ve olumlu bir karakter vermek lâzımdır. Bu kutsal amaçları elde etmek için savaşıyan aydın kuvvetlerin arasında öğretmenler en mühim ve nazik yeri almaktadırlar.”⁶

Büyük Adam, yine 1937 yılında, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni açarken çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmamız için gerekli yolları göstermiş, memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak fert ve kurumların yaratılması üzerinde durmuş ve sözlerini şu cümle ile tamamlamıştı: “İşaret ettiğim prensipleri, Türk gençliğinin kafasında ve Türk milletinin şuurunda daima canlı bir halde tutmak, üniversitelerimize ve yüksek okullarımıza düşen başlıca vazifedir.”⁷

Atatürk’ün bu sözlerini asla unutmamalıyız. Onun ideallerini kendi mevcudiyetimiz için hararetle müdafaa etmeli ve yerine getirmeye çalışmalıyız. Gençlerimiz ve her gelecek kuşak bilmelidir ki bu kutsal vatan, bu vatanda kurduğumuz Cumhuriyet yönetimi çok büyük fedakârlıklarla kazanılmıştır. Bu büyük başarının arkasında -bize bugünü rahat teneffüs imkânı veren- binlerce şehidin, binlerce gazinin harcı olduğu unutulmamalıdır. Sınırları Atatürk ve Atatürkçüler tarafından çizilen bu topraklarda, onların idealine ters düşen hiçbir akım yeşermek imkânı bulmamalıdır, bulamamalıdır. Gerçek şudur ki, bu topraklarda yeşerecek filizi Atatürk ekmiş, gelişmesini ve korunmasını bize bırakmıştır. Bu bakımdan, gençliği yetiştirmekle görevli Türk öğretmeninden defalarca istediği ve Prof. Şemsettin Günaltay’a bir çalışma esnasında söylediği: “Hocasın, profesörsün! İsterim ki daima idealimi gençlere telkin edesiniz ve daima korumak hususunda çalışsınız!”⁸ sözleri Cumhuriyet çocuğu her Türk öğretmenine -gençliğin yetiştirilmesi hususunda- Atatürk’ün bir vasiyeti kabul edilmelidir.

⁶ a.g.e., s. 105.

⁷ a.g.e., s. 178.

⁸ a.g.e., s. 107.

ATATÜRK'S CONCEPT OF YOUTH AND CHARACTERISTICS OF ATATÜRKIST YOUTH

(Abstract)

The author of this article explains Atatürk's concept of youth and emphasizes the importance Atatürk attached to the youth of Turkey. He considered the ideal Turkish youth to be dedicated to high principles, industrious and patriotic. The youth of Turkey should know well Atatürk's ideas and try to follow them. Atatürk entrusted to the youth of Turkey the freedom of the country and the future of the Turkish Republic.